

**Bruselj, 27. januar 2025
(OR. en)**

5638/25

**COHOM 11
COPS 44
CONUN 17
COASI 16
MAMA 24
COAFR 24
DEVGEN 15
CFSP/PESC 160**

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Datum:	27. januar 2025
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Sklepi Sveta o prednostnih nalogah EU v forumih ZN za človekove pravice za leto 2025

V prilogi vam pošiljamo Sklepe Sveta o prednostnih nalogah EU v forumih ZN za človekove pravice za leto 2025, ki jih je Svet odobril na 4075. seji 27. januarja 2025.

Sklepi Sveta o prednostnih nalogah EU v forumih ZN za človekove pravice za leto 2025

1. **Človekove pravice**, najsi državljanske, kulturne, ekonomske, politične ali socialne, so univerzalne, nedeljive, soodvisne in medsebojno povezane. So bistvenega pomena za človekovo dostojanstvo, enakost, demokracijo, mir in trajnostni razvoj. Mir in blaginja ter uresničitev ciljev trajnostnega razvoja so neločljivo povezani s spoštovanjem pravne države, demokracije in vseh človekovih pravic. Konflikti in nasilje so vse prepogosto posledica kratenja človekovih pravic, zgodovina pa nas je naučila, da lahko svojo svobodo resnično zaščitimo le, če ščitimo svobodo drugih.
2. Evropska unija ponovno potrjuje svojo neomajno zavezanost univerzalnemu spoštovanju, varovanju in uresničevanju človekovih pravic za vse in povsod. EU bo v letu 2025 še naprej odločno podpirala, branila in zagovarjala človekove pravice, kar bo prednostna naloga njenega zunanjega delovanja, ter v mednarodnih forumih izkoristila vsako priložnost za nasprotovanje spodkopavanju človekovih pravic.
3. EU bo še naprej odločno zagovarjala svoja stališča in imela vodilno vlogo pri podpiranju in spodbujanju spoštovanja mednarodnega prava in človekovih pravic, pri čemer bo svoj vpliv gradila na enotnosti. EU v času zaostrovanja konfliktov in napetosti, ki ga spremlja skrb vzbujajoč trend neupoštevanja mednarodnega prava, ponovno potrjuje svojo neomajno zavezanost učinkovitemu **multilateralizmu in na pravilih temelječem mednarodnemu redu**, v središču katerega so Združeni narodi in v katerem so zakoni in norme močnejši od konfliktov. EU bo imela vodilno vlogo pri spodbujanju reforme mednarodnega sistema ter izvajanju pakta za prihodnost in njegovih prilog, ki potrjujejo pomen človekovih pravic. Uprla se bo vsem poskusom razdvajanja ali spodkopavanja univerzalnih vrednot in mednarodnega prava. Proaktivno bo opozarjala, da njena stališča temeljijo na univerzalnih vrednotah in mednarodnem pravu, ter se dosledno borila proti sovražnemu diskurzu.

4. EU bo še naprej **sodelovala z vsemi regijami sveta**, prisluhnila legitimnim pomislekom svojih partnerjev in okrepila sodelovanje s podobno mislečimi državami v vseh regijah. Zlasti bo pomembno poglobiti in razširiti sodelovanje na področju človekovih pravic, in to ne samo s tradicionalnimi podobno mislečimi partnerji, ter delovati povezovalno. EU bo vrha, načrtovana v letu 2025, izkoristila za spodbujanje razumevanja, skupnega ukrepanja in zavezništev na področju človekovih pravic v mednarodnih forumih ter še naprej podpirala regionalne mehanizme za človekove pravice.
5. EU bo še naprej pozivala vse države, naj v celoti in konstruktivno sodelujejo s **sistemom ZN za človekove pravice**, vključno s Svetom za človekove pravice in njegovimi mehanizmi, Tretjim odborom, organi iz pogodbe in agencijami ZN. EU ponovno poudarja, da neomajno podpira Urad visokega komisarja za človekove pravice, ki mora delovati neodvisno in z zadostnimi sredstvi, ter še naprej podpira krepitev sistema ZN za človekove pravice. Vse države bo še naprej pozivala, naj Združenim narodom in mehanizmom ZN za spremljanje človekovih pravic zagotovijo brezpogojen in neoviran dostop do svojih ozemelj, povabijo posebne postopke ZN in druge mehanizme ZN za človekove pravice ter jim olajšajo obiske. EU pozdravlja prizadevanja Sveta za človekove pravice, da bi zagotovil učinkovite delovne metode, in opozarja, da o njih odloča sam. Pozdravlja tudi tesnejše usklajevanje med uradoma Sveta za človekove pravice in Tretjega odbora, da bi zagotovili večjo sinergijo dela teh organov in preprečili nepotrebno podvajanje. Čeprav se je delovna obremenitev obeh organov povečala, bi bilo treba odločitve o delovnih metodah sprejemati vključujoče, soglasno in skrbno.

6. EU bo še naprej uporabljala vse instrumente, ki jih ima na voljo, tudi **globalni režim sankcij EU na področju človekovih pravic**, da bi dosegla spremembe ter izboljšala razmere na področju človekovih pravic po vsem svetu.
7. EU ostaja zavezana odpravi nekaznovanja in zagotavljanju **odgovornosti** za vse kršitve mednarodnega prava, vključno s pravom človekovih pravic, in mednarodnega humanitarnega prava po vsem svetu. Še naprej bo podpirala prizadevanja za neodvisne preiskave kršitev in zlorab človekovih pravic ter kršitev mednarodnega humanitarnega prava, vključno s kršitvami, ki bi lahko pomenile mednarodna hudodelstva. EU znova potrjuje neomajno podporo sistemu mednarodnega kazenskega pravosodja, zlasti Mednarodnemu kazenskemu sodišču (MKS), in svojo zavezanost spoštovanju Rimskega statuta ter ohranjanju neodvisnosti in integritete MKS. Še naprej bo obsojala napade ali grožnje zoper sodišče, izvoljene funkcionarje, osebje in tiste, ki sodelujejo s sodiščem. EU bo tudi zagotavljala polno podporo in prispevala k temu, da bosta sodišče in njegovo osebje varna pred zunanjimi pritiski ali grožnjami.

8. EU bo še naprej prek vseh večstranskih forumov odločno podpirala **agendo za enakost**. V skladu s svojimi mednarodnimi zavezami se bo odločno zavzemala in si še bolj prizadevala za **enakost spolov**, pospeševanje in polno uživanje človekovih pravic vseh žensk in deklet ter njihovo opolnomočenje, tudi z izpostavljanjem enakosti spolov v dialogu z državami in v okviru različnih tem. Leta 2025 obeležujemo 30. obletnico Pekinške deklaracije in Izhodišč za ukrepanje, 69. zasedanje Komisije za položaj žensk pa bo za mednarodno skupnost edinstvena priložnost, da ponovno potrdi svojo zavezanost enakosti spolov, polnemu uživanju vseh človekovih pravic vseh žensk in deklet ter njihovem opolnomočenju. EU si je za 69. zasedanje Komisije za položaj žensk zastavila ambiciozne cilje. Ob vse večjem spodbujanju enakosti spolov bo še naprej sodelovala z vsemi partnerji, da bi spodbujala mednarodne norme in standarde. EU bo poudarjala, da je potreben ambiciozen in transformativen pristop k obravnavanju temeljnih vzrokov in dejavnikov tveganja za neenakost spolov, diskriminacijo in nasilje nad ženskami in dekleti. Še naprej bo spodbujala popolno vključevanje vidika spola v mirovne in varnostne pobude, tudi z izvajanjem RVSZN 1325 o ženskah, miru in varnosti in nadaljnjih resolucij ter s krepitvijo polnega, enakopravnega in smotrnega sodelovanja ter vodilne vloge žensk in deklet pri preprečevanju in reševanju konfliktov v celotnem ciklu konfliktov. EU bo v vseh ustreznih forumih, tudi v okviru Komisije za prebivalstvo in razvoj, izkoristila vsako priložnost za nadaljnje uresničevanje teh zavez.

9. EU bo preprečevanje in odpravljanje **spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola** na spletu in drugje postavila v središče svojih prizadevanj, vključno s spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola, povezanim s konflikti, nasiljem v družini in nasiljem v intimni partnerski zvezi, otroškimi, zgodnjimi in prisilnimi porokami, pohabljanjem ženskih spolnih organov ter drugimi škodljivimi praksami, usmerjenimi zoper ženske in dekleta. EU bo spodbujala pristope, v okviru katerih si mora celotna družba prizadevati za vključitev moških in dečkov kot zaveznikov in kot tistih, ki imajo od tega koristi, v prizadevanja za odpravljanje vseh neenakosti med spoloma, tudi z obravnavanjem diskriminatornih zakonov in nasprotovanjem diskriminatornim družbenim normam in spolnim stereotipom. EU ponovno poudarja, da bo odločno podpirala enakopravno, polno, učinkovito in smotno participacijo žensk in mladih v vsej njihovi raznolikosti ter na vseh področjih javnega in političnega življenja, v skladu z Akcijskim načrtom EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2027.
10. EU si bo prizadevala za odpravo in nadaljnje preprečevanje kršitev in zlorab človekovih pravic, tudi s podpiranjem ustreznih pobud v okviru Tretjega odbora GS ZN in Sveta za človekove pravice. Še naprej bo imela vodilno vlogo pri **pobudah za posamezne države** v zvezi z Afganistanom, Belorusijo, Burundijem, Demokratično ljudsko republiko Korejo (DLRK), Eritrejo in Mjanmarom. Pozorno bo spremljala pobude v zvezi s Srednjeafriško republiko, Demokratično republiko Kongo in Gruzijo, vključno z zasedenimi separatističnimi pokrajinami Abhazijo in Južno Osetijo, Haitijem, Iranom, Nikaragvo, Zasedenim palestinskim ozemljem, Rusijo, Somalijo, Sudanom in Sirijo ter začasno zasedenimi ozemlji Ukrajine, vključno z Avtonomno republiko Krim in mestom Sevastopol. Dejavno bo sodelovala v interaktivnih dialogih z nosilci mandatov posebnih postopkov ter v razpravah, da bi opozarjala na razmere na področju človekovih pravic, tudi v Etiopiji, Šrilanki in Jemnu.

11. EU bo še naprej najostreje obsojala zločine, storjene med nezakonito, neizzvano in neupravičeno vojaško **agresijo** Rusije **proti Ukrajini**, ter njene nenehne kršitve mednarodnega prava človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava v Ukrajini, vključno s samovoljnimi pridržanji, nezakonitimi deportacijami, prisilnimi preselitvami, sistematičnim in razširjenim mučenjem, slabim ravnanjem, prisilnimi izginotji, izvensodnimi usmrtitvami, spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola, usmrtitvami vojnih zapornikov ter namernimi kampanjami proti energetski in drugi civilni infrastrukturi v Ukrajini. Rusijo bo še naprej pozivala, naj prekine nezakonito prakso deportacij in prisilnih preselitev ukrajinskih otrok ter njihovih nezakonitih posvojitev. EU spodbuja nadaljnja prizadevanja za zagotovitev odgovornosti za vsa mednarodna hudodelstva ter kršitve in zlorabe človekovih pravic, ki so posledica ruske vojne agresije. EU podpira prizadevanja za ustanovitev sodišča za pregon kaznivega dejanja agresije proti Ukrajini, ki bi imelo čim širšo medregionalno podporo in legitimnost. EU bo kot polnopravna udeleženka v registru škode za Ukrajino še naprej sodelovala s Svetom Evrope pri vzpostavitvi celovitega mednarodnega odškodninskega mehanizma. Poudarja, da podpira preiskave tožilca Mednarodnega kazenskega sodišča in podaljšanje mandata preiskovalne komisije za Ukrajino s strani Sveta za človekove pravice. EU pozdravlja dejstvo, da je Ukrajina ratificirala Rimski statut Mednarodnega kazenskega sodišča, saj gre za pomemben korak k prevzemanju odgovornosti, in poziva k doslednemu izvajanju statuta v ukrajinski domači zakonodaji. EU bo od Rusije zahtevala, da preneha agresijo, umakne vse sile in vojaško opremo s celotnega ozemlja Ukrajine ter dosledno spoštuje suverenost, neodvisnost in ozemeljsko celovitost Ukrajine v okviru njenih mednarodno priznanih meja.

12. EU bo še naprej spremljala in obsojala strukturni sistem kršitev človekovih pravic ter sistematično, državno podprto in vse intenzivnejšo notranjo represijo, vključno s samovoljnimi pridržanji, mučenjem in drugim slabim ravnanjem. EU obsoja utišanje oporečnikov, civilne družbe, neodvisnih medijev in stigmatiziranih skupin v **Ruski federaciji**. Pozvala bo k takojšnji in brezpogojni izpustitvi vseh političnih zapornikov v Rusiji ter prenehanju preganjanja politične opozicije. Opozarjali bomo na nadaljevanje nespoštovanja pravne države in pozivali Rusijo, naj odpravi represivno zakonodajo in preneha zlorabljati sodstvo v politične namene. EU bo Rusijo še naprej pozivala, naj v celoti sodeluje z vsemi mednarodnimi in regionalnimi mehanizmi za spremljanje človekovih pravic ter z vsemi posebnimi postopki v zvezi z razmerami na področju človekovih pravic v Ruski federaciji.
13. EU bo še naprej odločno obsojala hude, sistematične in razširjene kršitve človekovih pravic v **Belorusiji**. EU bo beloruske oblasti odločno pozvala, naj ustavijo notranjo represijo ter nemudoma in brezpogojno izpustijo in rehabilitirajo vse politične zapornike. Še naprej jih bo odločno pozivala tudi, naj v celoti sodelujejo z mednarodnimi in regionalnimi mehanizmi za spremljanje človekovih pravic. Odločno jih bo pozvala, naj takoj prenehajo pomagati Rusiji in sodelovati v vojni agresiji Rusije proti Ukrajini ter naj ustavijo instrumentalizacijo migrantov v politične namene. EU bo tudi pozivala beloruske oblasti, naj odpravijo smrtno kazen, kot prvi korak v tej smeri pa uvedejo moratorij nanjo. EU si bo prizadevala zagotoviti, da bodo vse slabše razmere na področju človekovih pravic v Belorusiji ostale med prednostnimi nalogami Sveta za človekove pravice.

14. EU toplo pozdravlja dogovor o premirju v **Gazi, ki bo omogočil postopno izpustitev talcev, prenehanje sovražnosti in ublažitev humanitarne stiske v Gazi**. EU pozdravlja dejstvo, da bodo talci, med katerimi je več državljanov EU, ponovno združeni s svojimi družinami in da bodo civilisti v Gazi dobili več kot potrebno humanitarno pomoč. Ključno je, da bo dogovor izpolnjen v celoti, tako da bodo lahko izpuščeni vsi talci in da se bodo sovražnosti dokončno prenehale. EU bo pozvala k popolnemu in neoviranemu dostopu do humanitarne pomoči na območju Gaze ter omogočanju agencijam ZN, zlasti UNRWA, in drugim, da dostavljajo pomoč vsem, ki jo potrebujejo. Še naprej bo najostreje obsojala brutalne teroristične napade na **Izrael**, ki jih je 7. oktobra 2023 izvedel Hamas. EU bo še naprej podpirala družine žrtev in talce, ki jih je zasedel Hamas. EU obžaluje nesprejemljivo število civilnih žrtev, zlasti otrok in žensk, v Gazi in na Zahodnem bregu ter katastrofalne posledice nezadostne dostave pomoči v Gazo, vključno z nevarnostjo lakote. EU poziva vse strani, naj spoštujejo svoje obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnega prava, vključno z mednarodnim pravom človekovih pravic in mednarodnim humanitarnim pravom, ter opozarja, da je treba poiskati odgovorne za kršitve mednarodnega prava. Opozarjala bo, da je treba dosledno izvajati odredbe Meddržavnega sodišča, ki so pravno zavezujoče. EU bo še naprej odločno obsojala nasilje ekstremističnih naseljencev na Zahodnem bregu in širjenje nezakonitih naselbin, vključno z rušenjem. Naselbine so nezakonite po mednarodnem pravu. EU bo pozvala k sodelovanju z vsemi mehanizmi ZN in spoštovanju vseh obveznosti na področju človekovih pravic. EU obsoja vse kršitve človekovih pravic. Še naprej bo zavezana celovitemu, pravičnemu in trajnemu miru na podlagi dvodržavne rešitve. V **Libanonu** bo EU še naprej podpirala izvajanje premirja in vse strani pozivala, naj v celoti izvajajo sporazum o premirju in resolucijo Varnostnega sveta ZN 1701, da bi zagotovili varno vrnitev razseljenega prebivalstva obeh strani. EU bo vse strani pozivala, naj zaščitijo in podprejo mandat UNIFIL.

15. EU bo odločno obsojala sistematične kršitve in zlorabe človekovih pravic v **Afganistanu**, zlasti skrajno diskriminacijo žensk in deklet na podlagi spola, ki jo izvajajo talibani, kar bi lahko pomenilo preganjanje na podlagi spola, ki je hudodelstvo zoper človečnost v skladu z Rimskim statutom MKS, katerega pogodbenica je Afganistan. To vključuje nasilje na podlagi spola, odrekanje pravice do izobraževanja za vse, svobode izražanja, gibanja in dela ter strogo omejevanje njihovega sodelovanja na vseh področjih družbe in javnega življenja, vključno s prepovedjo zaposlovanja žensk v nevladnih organizacijah in ZN, t. i. zakonom o uveljavljanju kreposti in preprečevanju greha ter nedavno odločbo o začasni prekinitvi dostopa žensk in deklet do izobraževanja v zasebnih in javnih zdravstvenih ustanovah. EU bo poudarjala, da je treba zagotoviti polno, enakopravno, smiselno in varno sodelovanje žensk in deklet na vseh področjih družbe in javnega življenja. EU bo pozivala tudi k varstvu pravic pripadnikov manjšin, vključno z etničnimi in verskimi manjšinami, kot so Hazari, ter LGBTI oseb. EU bo podpirala Misijo pomoči Združenih narodov v Afganistanu (UNAMA) v okviru njenega celovitega mandata z močnim poudarkom na človekovih pravicah, pa tudi mandat posebnega poročevalca o razmerah na področju človekovih pravic v Afganistanu in imenovanje posebnega odposlanca ZN za Afganistan v skladu z Resolucijo VSZN 2721 (2023). EU bo še naprej izpostavljala odgovornost talibanov, da zagotovijo spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter njihovo varstvo in uveljavljanje ter zagotovijo humanitarno pomoč in spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava. Proaktivno bo sodelovala pri tem, da se preučijo morebitni dodatni mehanizmi odgovornosti, ki bi lahko zagotovili jasno dodano vrednost. Talibane bo pozivala, naj spoštujejo obveznosti iz Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in Konvencije o otrokovih pravicah, katerih pogodbenica je Afganistan.

16. EU bo opozarjala, da je resno zaskrbljena zaradi razmer na področju človekovih pravic na **Kitajskem**, tudi v Tibetu, Notranji Mongoliji, Hongkongu in Xinjangu. Kitajsko bo še naprej spodbujala k učinkovitemu sodelovanju z visokim komisarjem ZN in njegovim uradom ter vsemi mednarodnimi mehanizmi za človekove pravice, tudi glede izvajanja priporočil, vključenih v poročilo o oceni stanja na področju človekovih pravic v Xinjangu. Posebno pozornost bo namenila polnemu uživanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zlasti svobode mnenja in izražanja, združevanja in mirnega zbiranja, svobode veroizpovedi ali prepričanja, vključno s pravico verskih skupin, da neovirano opravljajo svoje osnovne dejavnosti in svobodno izbirajo svoje verske vodje, pa tudi varstvu pravic žensk in deklet, ohranjanju kulturne identitete in končanju uporabe prisilnega dela. Še naprej bo pozorno spremljala posamezne primere v zvezi z zagovorniki človekovih pravic, vključno s tistimi, ki sodelujejo z mehanizmi ZN. Kitajsko bo pozvala, naj spoštuje, varuje in uresničuje človekove pravice za vse, vključno s prebivalci Hongkonga ter Ujguri, Tibetanci in pripadniki etničnih, verskih, jezikovnih in drugih manjšin. EU bo ponovno izrazila zaskrbljenost zaradi prejšnjih mednarodnih zavez Kitajske v zvezi s Hongkongom. Pripravljena je sodelovati s Kitajsko, kadar je to mogoče in ob doslednem spoštovanju univerzalnih človekovih pravic, na primer pri vprašanjih, kot so ekonomske, socialne in kulturne pravice, v večstranskih forumih.
17. EU bo **Demokratsko ljudsko republiko Korejo (DLRK)** pozvala, naj obravnava ugotovitve preiskovalne komisije iz leta 2014 v zvezi s hudimi kršitvami in zlorabami človekovih pravic ter smotrno sodeluje s sistemom ZN za človekove pravice. Še naprej bo pozivala DLRK, naj sprejme pobude za dialog in ponovno začne sodelovati z mednarodno skupnostjo, tudi z nadaljnjim vračanjem diplomatskega in humanitarnega osebja v DLRK. DLRK bo pozivala, naj spoštuje, varuje in uresničuje človekove pravice ter izvaja priporočila, ki izhajajo iz cikla splošnega rednega pregleda za leto 2024.

18. EU bo še naprej obsojala kršitve človekovih pravic v **Iranu** in iranske oblasti pozivala, naj spoštujejo človekove pravice vseh, še posebej žensk in deklet ter pripadnikov verskih in etničnih manjšin. Iransko vlado bo pozvala, naj ustavi usmrtitve in začne izvajati dosledno politiko za odpravo smrtne kazni ter v celoti sodeluje z mehanizmi ZN za človekove pravice, zlasti z neodvisno misijo za ugotavljanje dejstev in posebno poročevalko ZN za Iran. Prav tako bo Iran odločno pozvala, naj izpusti vse samovoljno pridržane posameznike, vključno s tujimi in dvojnimi državljani, uskladi pogoje pridržanja z mednarodnimi standardi in vsem pridržanim osebam zagotovi obravnavo v skladu z ustreznim pravnim postopkom.
19. EU bo pozvala k prenehanju vsakršnega nasilja vojske nad civilisti, izpustitvi vseh samovoljno pridržanih zapornikov, zlasti tistih, ki so bili zaprti po vojaškem udaru leta 2021, ter k stabilnosti in mirni spravi v **Mjanmaru/Burmi**. Pozvala bo k hitri vzpostavitvi pregledne, vključujoče in verodostojne demokratične poti, podprla tozadevna prizadevanja Združenih narodov in ASEAN ter pozvala k celovitemu izvajanju RVSZN 2669 (2022). Pozvala bo k večji skladnosti stališč v okviru sistema ZN, zlasti z racionalizacijo ukrepov različnih nosilcev mandatov in agencij ZN na terenu. Še naprej se bo zavzemala za pravičnost in ugotavljanje odgovornosti za vse hude kršitve in zlorabe človekovih pravic, vključno s spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola, povezanim s konflikti. Pozvala bo k popolnemu, varnemu in neoviranemu humanitarnemu dostopu do vseh ljudi v stiski. EU se bo še naprej zavzemala za umiritev nasilja in zaustavitev vse večje militarizacije civilistov, tudi pripadnikov ljudstva Rohinga v državi Rakhine ter v begunskih taboriščih. Da bi zagotovili podporo hitrim in ustreznim pravnim postopkom, bo EU še naprej podpirala mehanizme za ugotavljanje odgovornosti ter pozivala k njihovi krepitvi in uporabi, vključno z neodvisnim preiskovalnim mehanizmom za Mjanmar.

20. Kar zadeva **Sudan**, bo EU še naprej obsojala hude kršitve in zlorabe človekovih pravic, vključno z zelo razširjenim spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola ter kršitvami otrokovih pravic. Vse strani bo pozvala, naj takoj prekinejo spopade ter ohranjajo in spoštujejo mednarodno humanitarno pravo in mednarodno pravo človekovih pravic, ter vztrajala, da je treba zagotoviti neoviran humanitarni dostop in zaščititi humanitarne delavce. Osredotočila se bo na zagotavljanje odgovornosti za grozodejstva, storjena po vsej državi in drugod, tudi mnoga tista, ki bi se lahko štela za vojne zločine in zločine proti človeštvu. EU bo podpirala delo Mednarodnega kazenskega sodišča in ZN ter Sudan pozvala k sodelovanju z neodvisnim strokovnjakom v Sudanu in neodvisno mednarodno misijo za ugotavljanje dejstev o Sudanu.
21. Padec Asadovega kriminalnega režima je zgodovinski trenutek za **sirsko ljudstvo**, ki je neizmerno trpelo, obenem pa pokazalo izjemno odpornost v svojem boju za dostojanstvo, svobodo in pravico. Vsi njegovi pripadniki morajo imeti priložnost, da ponovno združijo, stabilizirajo in obnovijo svojo državo ter ponovno vzpostavijo pravičnost in zagotovijo odgovornost. Tranzicijska pravičnost in spoštovanje človekovih pravic bosta ključna za doseganje trajnega miru in sprave. Vse strani, ki so odgovorne za kršitve mednarodnega humanitarnega prava ali kršitve in zlorabe človekovih pravic, morajo odgovarjati za svoja dejanja. Vsa kazniva dejanja in kršitve prava človekovih pravic, ki jih zagrešijo različne strani državljanske vojne v Siriji, je treba preiskati v okviru tranzicijske pravičnosti. EU poziva vse akterje, naj preprečijo vsakršno nadaljnje nasilje, zagotovijo zaščito civilistov ter spoštujejo mednarodno pravo, mednarodno humanitarno pravo in mednarodno pravo človekovih pravic, vključno s pravicami žensk in otrok. Pozivamo k enakopravni zaščiti vseh civilistov, tudi pripadnikov verskih in etničnih manjšin. Nujno je, da vsi deležniki sodelujejo v vključujočem dialogu o vseh ključnih vprašanjih, ki ga Sirija vodi in je zanj odgovorna, da bi zagotovili urejen, miren in vključujoč prehod ob podpori ZN in v skladu s temeljnimi načeli Resolucije VSZN 2254. EU bo še naprej podpirala neodvisno mednarodno preiskovalno komisijo, mednarodni, nepristranski in neodvisni mehanizem ter neodvisno institucijo za pogrešane osebe v Sirski arabski republiki.

22. EU bo s svojimi partnerji sodelovala pri zagotavljanju mirne in vključujoče demokratične tranzicije v Venezueli, ki bo odražala voljo **venezuelskega ljudstva**. Spodbujala bo k procesu dialoga pod vodstvom Venezuele, ki lahko pripelje do mirne in demokratične rešitve večdimenzionalne krize. Pozvala bo k prenehanju samovoljnih pridržanj, tudi v primeru dvojnih in tujih državljanov, in političnega zatiranja, zlasti zagovornikov človekovih pravic, ter k izpustitvi vseh političnih zapornikov in doslednemu spoštovanju temeljnih svoboščin, kot so svoboda izražanja, združevanja in zbiranja. EU poziva Venezuelo, naj konstruktivno sodeluje z Urdom visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice in neodvisno mednarodno misijo ZN za ugotavljanje dejstev o Venezueli.
23. EU bo še naprej podpirala **Haiti** pri reševanju humanitarne krize, spodbujanju človekovih pravic, boju proti ekstremnemu nasilju oboroženih kriminalnih združb ter ponovni vzpostavitvi demokracije in pravne države.
24. EU bo odločno obsodila nasilje nad miroljubnimi protestniki, politiki in predstavniki medijev v **Gruziji**. Gruzijske oblasti bo pozvala, naj spoštujejo pravico do svobode zbiranja in izražanja ter se vzdržijo uporabe sile. EU bo podpirala pobude za preiskavo vseh nasilnih dejanj in za to, da bodo storilci odgovarjali za svoja dejanja.
25. EU bo pozorno spremljala razmere na področju človekovih pravic v Azerbajdžanu ter bo še naprej podpirala vzdržen in trajen mir med Armenijo in Azerbajdžanom.
26. Od **Turčije** se kot države kandidatke za članstvo v EU in dolgoletne članice Sveta Evrope pričakuje, da bo spoštovala svoje zaveze.
27. EU si bo prizadevala za razvoj in krepitev spoštovanja, varstva in uresničevanja vseh človekovih pravic. Na konstruktiven način bo sodelovala pri **tematskih pobudah**, predstavljenih v Svetu za človekove pravice in Generalni skupščini ZN. EU bo imela vodilno vlogo pri tematskih resolucijah o svobodi veroizpovedi ali prepričanja ter o otrokovih pravicah.

28. V zvezi z **digitalnimi tehnologijami in umetno inteligenco** so potrebni močni zaščitni ukrepi za zagotovitev varstva človekovih pravic, tudi v večstranskih forumih in forumih z več deležniki. EU se bo dejavno zavzemala za univerzalne človekove pravice in temeljne svoboščine, pravno državo in demokratična načela v digitalnem prostoru. Na digitalnem področju se bo še naprej zavzemala za pristop, ki temelji na človekovih pravicah, tudi pri umetni inteligenci ter drugih novih in nastajajočih tehnologijah. To vključuje zavzemanje za odprt, brezplačen, vključujoč, varen, globalen, interoperabilen in zaščiten internet za vse ter zaščito njegove večdeležniške osnove, pa tudi zavzemanje za spoštovanje zasebnosti ter spodbujanje pravic do zasebnosti in varstva podatkov. EU bo na podlagi globalnega digitalnega dogovora vse države pozvala, naj zaščitijo državljanski prostor na spletu ter preprečijo blokiranje dostopa do interneta in spletno cenzuro, nezakonit nadzor, sovražni govor na spletu, nasilje na podlagi spola, ki ga omogoča tehnologija, manipuliranje z informacijami, dezinformacije in kibernetško kriminaliteto, ob doslednem spoštovanju mednarodnega prava človekovih pravic. V ta namen bo dejavno razširila in poglobila partnerstva s podobno mislečimi državami in regijami ter še naprej sodelovala z zasebnim sektorjem, civilno družbo in akademskimi krogi. EU bo pri izvajanju globalnega digitalnega dogovora sodelovala z Uradom visokega komisarja za človekove pravice in drugimi ključnimi partnerji, kot so Svet Evrope, Unesco, Mednarodna telekomunikacijska zveza ter Urad za digitalne in nastajajoče tehnologije.
29. EU bo okrepila svojo podporo za ohranjanje pravice do **svobode mnenja in izražanja** na spletu in drugje. Še naprej bo odločno podpirala svobodo medijev ter pravico novinarjev in medijskih delavcev do dela v varnih razmerah brez strahu pred nadlegovanjem, grožnjami in nasiljem. EU si bo prizadevala za preprečevanje tujega manipuliranja z informacijami in krepitev informacijske integritete, vključno s pravico do dostopa do ustreznih, zanesljivih in natančnih informacij. Glede na vse večje omejitve državljanskega prostora bo varovala in spodbujala pravico do **svobode mirnega zbiranja in združevanja**.

30. EU bo dejavno podpirala, spodbujala in opolnomočila raznoliko in neodvisno **civilno družbo**, pri čemer bo pozivala k njenemu smotrnemu sodelovanju v vseh forumih ZN. Odločno bo obsodila vse oblike represalij nad **zagovorniki človekovih pravic** in organizacijami civilne družbe, vključno s tistimi, ki v kakršni koli obliki sodelujejo z ZN. EU bo posebno pozornost namenila specifičnim tveganjem, s katerimi se soočajo nekatere kategorije zagovornikov človekovih pravic, ki so pogosto žrtve diskriminacije, nasilja in nadlegovanja, ter bo vodilni akter pri spodbujanju varnega in spodbudnega okolja za civilno družbo in vse zagovornike človekovih pravic, tudi tistih v izgnanstvu. Posebno pozornost bo namenila tudi grožnjam zagovornikom človekovih pravic in akterjem civilne družbe, tudi na spletu, ter nadnacionalni represiji. Nasprotovala bo tudi pravnim in upravnim ukrepom, ki zmanjšujejo prostor civilne družbe, kot so ovire za registracijo nevladnih organizacij, omejitve dostopa do virov, zapletena pravila za preverjanje in pretirane zahteve glede poročanja. Tesno bo sodelovala z visokim komisarjem ZN za človekove pravice in v posebnih postopkih, da bi zagotovila upoštevanje stališč civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic.
31. EU bo ponovno izpostavila svoje načelno stališče, da nasprotuje **smrtni kazni v vseh primerih in okoliščinah**, ter vse preostale države, ki smrtno kazen še vedno izvajajo, pozvala, naj jo odpravijo ali kot prvi korak k njeni odpravi ohranijo ali uvedejo moratorij nanjo. Ostro in kategorično bo obsodila uporabo smrtne kazni, zlasti v primerih, kadar se kršijo minimalni mednarodni standardi, ter odločno podprla resolucije Sveta za človekove pravice in Generalne skupščine ZN, v katerih je izpostavljeno, kako ta kruta, nečloveška in ponižujoča kazen vpliva na človekove pravice. EU bo spodbujala nadaljnjo ratifikacijo drugega izbirnega protokola k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah.
32. EU bo izrazila zaskrbljenost zaradi tega, da se **mučenje** in slabo ravnanje vse pogostejše uporabljata kot metoda za zatiranje političnega nestrinjanja in omejevanje državljanskega prostora. Prepoved trgovine z izdelki za mučenje bo izpostavila kot ključni korak k popolni odpravi mučenja in razmislila o nadaljnjih ukrepih za prepoved svetovne trgovine z blagom, ki se uporablja v ta namen.

33. EU bo tudi v prihodnje ostro nasprotovala vsem oblikam **diskriminacije** in okrepila ukrepe za boj proti njim, posebno pozornost pa bo namenila večplastnim in presečnim oblikam diskriminacije, med drugim na podlagi spola, rase, etničnega ali socialnega porekla, veroizpovedi ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, invalidnosti, starosti, spolne usmerjenosti in spolne identitete. Ponovno poudarja, da je zavezana enakosti in nediskriminaciji, pravici vseh oseb do uživanja vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter zaščiti tistih, ki so v prikrajšanem, ranljivem in marginaliziranem položaju. EU bo ponovno potrdila odločno zavezanost spoštovanju, varovanju in uresničevanju polnega in enakopravnega uživanja vseh človekovih pravic LGBTI oseb ter izrazila globoko zaskrbljenost zaradi alarmantne stopnje nasilja, diskriminacije in stigmatizacije ter kriminalizacije istospolnih razmerij. Sodelovala bo v okviru mandатов ZN s poudarkom na boju proti nasilju in vsem oblikam diskriminacije ter še naprej odločno podpirala delo ZN v zvezi s tem.
34. EU ostaja zavezana vključevanju **pravic invalidov** v različne točke v okviru agende in delo večstranskih institucij ter zagotavljanju, da imajo vsi invalidi enake pravice do polne, učinkovite in smotrne udeležbe ter vključevanja v vse vidike družbenega, kulturnega, izobraževalnega, gospodarskega, civilnega in političnega življenja.
35. EU bo še naprej pozivala vse države, naj tudi v vseh zadevnih forumih spoštujejo, varujejo in uresničujejo človekove pravice pripadnikov narodnih ali etničnih ter verskih in jezikovnih **manjšin**. Zavzemala se bo za njihovo pravico do učinkovitega sodelovanja v kulturnem, verskem, družbenem, gospodarskem in javnem življenju. Nasprotovala bo vsem oblikam spodbujanja k nasilju ali sovraštvu ter sovražnemu govoru na spletu in drugje, obenem pa bo spoštovala pravico do svobode mnenja in izražanja.

36. Okrepila bo ukrepe, da bi pri **starejših** spodbujala polno uživanje vseh človekovih pravic in si prizadevala za odpravo starizma. Tudi v prihodnje bo sodelovala z ustreznimi organi ZN, da bi starejšim zagotovila boljše varstvo in uživanje človekovih pravic.
37. EU se bo še naprej zavzemala za **otrokove pravice**, pri čemer bo dajala prednost zaščiti otrok pred vsemi oblikami nasilja, tudi na spletu, ter splošnemu dostopu do kakovostnega in vključujočega izobraževanja. Tudi v prihodnje bo posebno pozornost posvečala otrokom, ki so jih prizadeli oboroženi spopadi, ter okrepila usklajevanje z mehanizmi ZN, in sicer v skladu s posodobljenimi smernicami EU o otrocih v oboroženih spopadih. Še naprej si bo prizadevala za izkoreninjenje vseh oblik diskriminacije otrok.
38. EU bo ponovno potrdila svojo odločno zavezanost spodbujanju in varstvu **pravice do svobode veroizpovedi ali prepričanja** za vse posameznike po vsem svetu. Zagovarjala in varovala bo pravico vsakogar do pripadanja ali nepripadanja veroizpovedi ali do prepričanja, do izražanja ali spremembe veroizpovedi ali prepričanja, hkrati pa obsojala kriminalizacijo verskega odpadništva in zlorabo zakonov o bogokletstvu. EU bo obsojala diskriminacijo, nestrpnost, nasilje in preganjanje na podlagi veroizpovedi ali prepričanja ter zavračala vse oblike spodbujanja verskega sovraštva.
39. EU bo še naprej konstruktivno sodelovala v vseh pobudah za boj proti kakršni koli obliki **rasizma**, rasne diskriminacije, ksenofobije in s tem povezane nestrpnosti po vsem svetu, pri tem pa bo še naprej zagovarjala svoje dolgoletno stališče, da je treba zagotoviti vsesplošno ratifikacijo ter celovito in učinkovito izvajanje Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, pa tudi, da je treba izvajati deklaracijo in akcijski program iz Durbana ter po potrebi racionalizirati in poenostaviti njune mehanizme za nadaljnje ukrepanje. Še naprej bo smotrno sodelovala pri pogajanjih o osnutku deklaracije ZN o spoštovanju, varstvu in uresničevanju človekovih pravic ljudi afriškega porekla.

40. EU ostaja zavezana zagovarjanju, varstvu in uveljavljanju vseh človekovih pravic ter doslednemu in učinkovitemu izvajanju Pekinških izhodišč za ukrepanje in akcijskega programa Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju, pa tudi sklepnih dokumentov konferenc o njunem pregledu; v zvezi s tem bo še naprej dejavna tudi na področju **spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic**. Ob tem znova potrjuje zavezanost zagovarjanju, varstvu in uresničevanju pravice vseh posameznikov, da imajo popoln nadzor nad vsem, kar je povezano z njihovo spolnostjo ter spolnim in reproduktivnim zdravjem, ter da o tem odločajo svobodno in odgovorno, brez diskriminacije, prisile in nasilja. Poleg tega poudarja, da je v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem potreben vsesplošen dostop do kakovostnih in cenovno dostopnih celostnih informacij, izobraževanja, vključno s celostno spolno vzgojo, ter storitev zdravstvenega varstva.
41. EU znova potrjuje svojo odločno zavezanost spoštovanju, varovanju in uresničevanju vseh **ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic**, tudi pravice do izobraževanja, hrane, zdravja, socialne varnosti, ustrezne nastanitve in dostojnega dela, ter podpiranju ustreznih pobud v zvezi s tem. Dejavnost bo sodelovala v razpravah o gospodarstvu, ki krepi človekove pravice, vključno s tem, kako se pri gospodarskih odločitvah in politikah daje prednost človekovemu dostojanstvu in enakosti, kar naposled pripelje do uresničevanja človekovih pravic. Še naprej bo podpirala univerzalni dostop do varne, zadostne in cenovno dostopne pitne vode, sanitarne ureditve in higijene ter poudarjala razsežnost človekovih pravic na navedenih področjih. Še naprej bo spodbujala pravico do izobraževanja, povezavo z digitalno agendo, socialno in digitalno vključenost, enakost spolov in krepitev vloge vseh žensk in deklet ter nediskriminacijo. Tudi v prihodnje se bo zavzemala za kulturne pravice in varstvo kulturne dediščine.

42. EU bo pri spodbujanju izvajanja vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah po vsem svetu še naprej sodelovala z Uradom visokega komisarja za človekove pravice in delovno skupino ZN **za podjetništvo in človekove pravice**. Še naprej bo podpirala sprejetje nacionalnih akcijskih načrtov s strani držav članic in partnerskih držav ter pripravljala celovit okvir EU za izvajanje vodilnih načel ZN. Zakonodaja EU o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti in boju proti prisilnemu delu je pomembna podlaga za okrepljeno sodelovanje EU v ZN, zlasti kar zadeva pravno zavezujoč instrument o podjetništvu in človekovih pravicah, ki temelji na soglasju, tudi na tematskih posvetovanjih med zasedanji. Da bi izboljšali zaščito žrtev in ustvarili enake konkurenčne pogoje na svetovni ravni, si je treba prizadevati za široko, medregionalno soglasje med državami članicami ZN.
43. EU bo ob priznavanju vpliva, ki ga imajo **podnebne spremembe**, izguba biotske raznovrstnosti, degradacija okolja in onesnaževanje na uživanje človekovih pravic sedanjih in prihodnjih generacij, še naprej sodelovala s partnerji po vsem svetu, da bi izkoristila pristop, ki temelji na človekovih pravicah, in tako okrepila prizadevanja za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje. Opozorila bo na tozadevne obveznosti držav, ki jih imajo kot nosilke dolžnosti, in se osredotočila na imetnike pravic, ki so najbolj izpostavljeni posledicam trojne krize planeta. Spodbujala bo pomembno vlogo zagovornikov človekovih pravic v zvezi z okoljem in domorodnimi ljudstvi in podpirala ukrepe za njihovo zaščito. Dejavno bo sodelovala v razpravah o spodbujanju človekove pravice do čistega, zdravega in trajnostnega okolja. Zavzemala se bo za to, da bodo drzni in nujni ukrepi, ki so potrebni v okviru zelenega prehoda, pravični in vključujoči.

44. EU bo še naprej zagovarjala pravice **domorodnih ljudstev** iz Deklaracije ZN o pravicah domorodnih ljudstev in mednarodnega prava o človekovih pravicah ter bo v zvezi s tem dejavno sodelovala v vseh ustreznih forumih, v katerih se razpravlja o njihovih pravicah. Še naprej bo dejavno sodelovala v vseh prizadevanjih za to, da bi bila udeležba predstavnikov in institucij domorodnih prebivalcev v ustreznih organih Združenih narodov, med drugim tudi na zasedanjih Sveta za človekove pravice, pri vprašanjih, ki jih zadevajo, res celovita, učinkovita in smotrna. Poudarila bo pomen zaščite zagovornikov človekovih pravic domorodnih ljudstev, tudi v zvezi z zemljišči in naravnimi viri ter varstvom okolja, biotske raznovrstnosti in podnebja, ter zagotavljanja, da se lahko zavzemajo za človekove pravice brez strahu pred povračilnimi ukrepi. Spodbujala bo celovito, učinkovito in smotno udeležbo ter vodstveno vlogo pripadnic domorodnih skupnosti. Poudarila bo, kako pomembno je, da se otrokom iz domorodnih skupnosti zagotovi dostop do izobraževanja v njihovem jeziku in kulturi.
45. EU si bo še naprej prizadevala za izkoreninjenje revščine ter doseganje trajnostnega in vključujočega razvoja na način, ki bo spodbujal spoštovanje, varstvo in uresničevanje vseh človekovih pravic brez diskriminacije na kateri koli podlagi. EU bo opozorila na svoje pridržke glede trenutnega osnutka pravno zavezujočega instrumenta o **pravicah do razvoja**, hkrati pa bo še naprej konstruktivno sodelovala pri tej zadevi, tudi v vseh prihodnjih razpravah o osnutku pravno zavezujočega instrumenta. V zvezi s tem bo še naprej spodbujala načelo univerzalnosti človekovih pravic, zavračala pristope, ki niso v celoti skladni z mednarodnim pravom človekovih pravic ali ki bi s tem, da bi pravico do razvoja postavili pred druge človekove pravice, lahko omajali obveznosti držav na področju človekovih pravic, ter se zavzemala, da bi bil vsak posameznik vedno in povsod priznan kot nosilec pravic, medtem ko bi imele države glavno odgovornost in obveznosti za polno uresničevanje vseh človekovih pravic.

46. EU bo še naprej krepila ukrepe za spoštovanje mednarodnega prava in človekovih pravic v zvezi z **begunci, notranje razseljenimi osebami in migranti**, zlasti temeljne pravice do prošnje za azil in načela nevračanja, pri čemer bo posebno pozornost namenila osebam v ranljivem položaju. Še naprej bo omogočala priložnosti za zakonite migracijske poti ter pri tem v celoti spoštovala nacionalne pristojnosti. Vse države bo pozvala, naj preprečijo trgovino z ljudmi in tihotapljenje ljudi ter se proti njima borijo. Ponovno potrjuje, da je zavezana boju proti instrumentalizaciji migrantov v politične namene, ob doslednem spoštovanju človekovih pravic in mednarodnega prava. EU ne bo nobeni državi dovolila, da zlorablja njene vrednote, vključno s pravico do prošnje za azil, in spodkopava njene demokracije.
47. EU bo vse države pozvala, naj pri **odzivih na terorizem in organizirani kriminal**, tudi preiskovanju in pregonu, dosledno spoštujejo mednarodno pravo.
48. EU ponovno potrjuje svojo neomajno zavezanost napredku pri odpravi **prisilnih izginotij** na podlagi dosežkov s prvega svetovnega kongresa o prisilnih izginotjih.
-